

РЕСТОРАННЕ ГОСПОДАРСТВО В ІНФРАСТРУКТУРІ ТУРИЗМУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Постановка наукової проблеми та її значення. Розглядаючи туризм як одну із форм підприємницької діяльності, не можливо оминати мережу закладів ресторанного господарства, які є невід'ємною частиною туристичної інфраструктури. Водночас, ресторанний бізнес, з одного боку, є одним із засобів високоліквідного використання капіталу, а з іншого – середовищем із високим ступенем конкурентності. У всьому цивілізованому світі він є одним із найбільш розповсюджених видів малого бізнесу, тому заклади та підприємства ведуть між собою постійну боротьбу за сегментацію ринку, за пошук нових та за утримання постійних споживачів їхньої продукції та послуг [5, 30-31].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми розвитку ресторанного господарства широко висвітлюються у публікаціях українських науковців, зокрема Г.В. Мунін здійснює аналіз організації системи ресторанного господарства в готельному комплексі [2]; Л.М. Черчик розглядає послуги харчування як складову інфраструктури рекреаційної галузі Волинської області [3], С.В. Сорока висвітлює розвиток громадського харчування в системі туристичних та рекреаційно-оздоровчих комплексів [5]. Однак у цих публікаціях значно менша увага приділена розвитку ресторанного господарства як елемента туристичної інфраструктури та державного регулювання з боку держави цих послуг.

Метою цієї статті є аналіз стану та перспектив розвитку ресторанного господарства Волинської області. Для цього необхідно виконати такі **завдання**: дослідити аспекти розвитку ресторанного господарства; виділити кількість закладів ресторанного господарства Волинської області; дати аналіз та запропонувати напрямки розвитку закладів ресторанного господарства на території Волинської області, розглянути систему сертифікації закладів ресторанного господарства, як складову державного регулювання даної галузі.

Методологічну основу дослідження становлять законодавчі та нормативні акти України, автореферати. Використовуються загальнонаукові методи аналізу і синтезу.

Результати та їх обговорення. Сучасний ресторанний бізнес, як ніколи раніше, пропонує широкую номенклатуру послуг споживачам продукції та послуг ресторанного господарства. Стандартні вимоги до здійснення послуг задекларовано у ДСТУ 3279-95 "Стандарти послуг. Основні положення", ГОСТ 30335-95 "Услуги населению. Термины и определения", ГОСТ 30523-97 "Услуги общественного питания. Общие требования", ДСТУ 4281: 2004 „Заклади ресторанного господарства. Класифікація.", ДСТУ 3862-99 „Ресторанне господарство. Терміни та визначення". У цих нормативних документах наведено стандартний перелік послуг для населення, що користується продукцією та послугами закладів (підприємств) ресторанного господарства.

До закладів ресторанного господарства, згідно національного стандарту України ДСТУ 4281: 2004 „Заклади ресторанного господарства. Класифікація." належать підприємства харчування різного типу (ресторан, бар, кафе, кафетерій, закусочна, їдальня, буфет) і класу, а саме: за ступенем комфорту, рівнем обслуговування і обсягом надання послуг ресторани і бари поділяються на три класи люкс, вищий і перший. Переважну більшість підприємств ресторанного господарства Волинської області складають ресторани, бари, кафе з середньою кількістю працівників від 5 до 20 чоловік.

За даними Волинського управління статистики [6, 274] на кінець 2007 року, на території Волинської області знаходиться 1021 заклад ресторанного господарства, у тому числі 424 заклади знаходиться у міських поселення та 597 у сільській місцевості, їх розміщення по районах є нерівномірне і їх динаміку можна спостерігати на рис. 1.

Заклади ресторанного господарства, як одні із складових туристичної інфраструктури

повинні надавати свої послуги в межах законів та нормативних документів України. Надання цих послуг у сфері туризму регулюється законом України „Про туризм” [1, 3] та Переліком продукції, що підлягає обов’язковій сертифікації в Україні [4, 30]. Відповідно до статті 5 редакції Закону України „Про туризм” суб’єктами, що здійснюють або забезпечують туристичну діяльність, є не тільки туроператори та турагенти, які отримують відповідні ліцензії на таку діяльність, але й інші суб’єкти підприємницької діяльності та фізичні особи що надають послуги харчування.

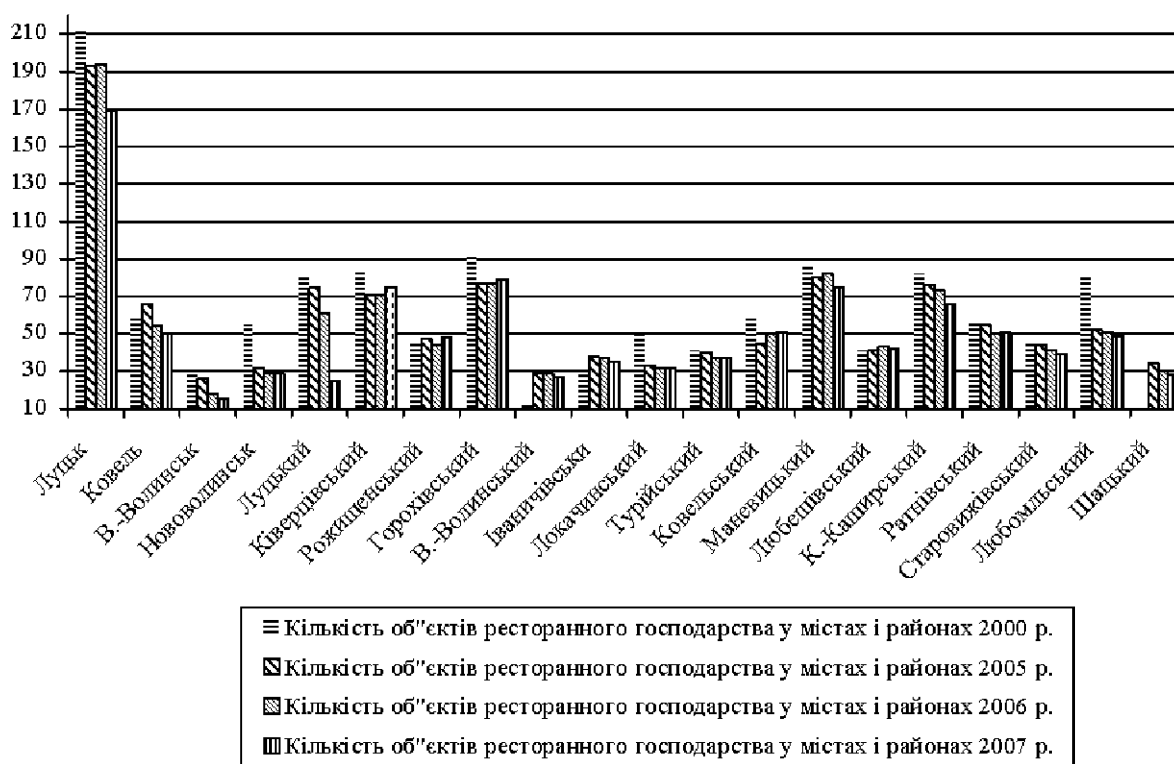

Рис.1. Динаміка закладів ресторанного господарства на території Волинської області.

Отже, послуги харчування підлягають обов’язковій сертифікації в Україні згідно з Правилами обов’язкової сертифікації послуг харчування. Нажаль на території Волинської області більшість закладів ресторанного господарства здійснюють свою діяльність без сертифікатів відповідності, що суперечить чинному законодавству.

Станом на 01.01.2009 р. у Волинській області відсертифіковано 32 заклади ресторанного господарства. Усі сертифіковані заклади ресторанного господарства знаходяться при закладах з тимчасового розміщення та проживання. Результати сертифікації послуг харчування з 2005 року по 2008 рік в регіоні графічно зображені на рис. 2. Як бачимо, сертифікація закладів ресторанного господарства відбувається дуже повільно і складає 3,1 % від загальної кількості закладів.

Одним з стримуючих факторів щодо сертифікації послуг харчування є високі ціни на деякі види робіт, що слід проводити при сертифікації послуг харчування. Вартість робіт з сертифікації послуг харчування в різних органах виходить з різниці нормативної вартості одного робочого дня, а також залежить від кваліфікації аудиторів. Так, у Луцьку вартість сертифікаційних робіт для послуг харчування в 2008 році складала 1331,34 грн. У цю вартість входить бланк сертифіката відповідності та вся процедура сертифікації, яка включає в себе великі об’єми роботи (оформлення певної кількості необхідних документів) та займає досить тривалий час.

Рис. 2. Результати сертифікації послуг харчування у Волинській області.

До вагомих стримуючих факторів щодо отримання сертифікату відповідності є застаріла матеріальна база закладів ресторанного господарства, яка не відповідає сучасним вимогам стандартів та попиту споживачів для задоволення їх потреб, відсутність впливу з боку органів влади і звісно саме бажання власників закладів ресторанного господарства, так як примусити провести сертифікацію орган сам невзможі.

Скрутна економічна ситуація в Україні характеризується низькою платоспроможністю більшої частини населення, в результаті чого кількість споживачів, що можуть скористатися послугами підприємств ресторанного господарства зменшилася. За даними Волинського обласного управління статистики скорочення мережі підприємств ресторанного господарства за 7 років складає 249 одиниць (з 1270 підприємств у 2000 р. до 1021 у 2007 р.). Кількість місць у той же термін скоротилася на 4,1 тис. місць (2000 році – 68,5 тис. місць, 2007 – 64,6 тис. місць). Щодо товарообороту ресторанного господарства то у 2000 році він складав 48 млн. грн., а у 2008 році – 250 млн. грн.

Висновки. Розвиток ресторанного господарства Волинської області слід розглядати не тільки у складі засобів з тимчасового розміщення (проживання), але й інших елементів туристичної інфраструктури. Слід відмітити, що турист користується послугами підприємств ресторанного господарства не тільки у рекреаційних зонах, та по місцю його подорожі але й під час пересування по маршруту, особливо коли шлях до кінцевого пункту прямування займає за часом біля доби і, навіть, більше. В результаті спостережень встановлено, що пріоритетними напрямками розвитку ресторанного господарства регіону в складі туристичної інфраструктури є [7, 107]:

- стимулювання підприємницької активності в регіоні;
- обов'язкова сертифікація закладів ресторанного господарства;
- перепрофілізація нерентабельно використовуваних приміщень та об'єктів;
- підвищення рівня кваліфікації обслуговуючого персоналу.

Дані дослідження в подальшому будуть використані при характеристиці туристичної інфраструктури Волинської області, а саме однієї з її складових ресторанного господарства.

Література

1. Закон України „Про туризм” від 15.09.1995 р. №325/95-ВР.
2. Мунін Г. Б., Зміїов А. О., Зінов'єв Г. О., Самарцев Є. В., Гаца О. О., Максимець К. П., Роглев Х. Й. Управління сучасним готельним комплексом: Навч. Посіб. / За ред. Члена-кор. НАН України, д.е.н., професора Дорогунцова С. І. – К.: Ліра-К, 2005. – 520 с.
3. Павлов В. І., Черчик Л. М. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи: - Монографія. Луцьк: Надстир'я, 1998. – 124 с.
4. Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 01.02.2005 р.
5. Сорока С. В. Розвиток громадського харчування в системі туристичних та рекреаційно-оздоровчих комплексів. Автореф. канд. економ. наук. 08.07.05. – Донецьк, Донецький державний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, 2002 – 19 с.
6. Статистичний щорічник Волині – Луцьк: Головне управління статистики у Волинській області, 2006. – 560

с.

7. Схема-прогноз розвитку і розміщення продуктивних сил Волинської області на період до 2015 року. – К.: РВПС України НАН України, 2005. – 175 с.

Summary:

Yerko I. V. RESTAURANT ECONOMY OF TOURISM INFRASTRUCTURE OF VOLYN REGION.

The estimation of enterprises of restaurant economy of Volyn Region is offered and their system of certification is examined. The list of measures is offered concerning the improvement of development of restaurant economy.

Key words: restaurant economy, establishment restaurant economy, certification.

Надійшла 14.03.2009р.

УДК 911.3:379.85](477.83)

Оксана КЛАПЧУК

ГІРСЬКОЛИЖНИЙ ТУРИЗМ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Актуальність теми. Відпочинок в горах останнім часом набув значного розмаху. Його швидкому розвитку сприяє розширення політичних, економічних, наукових і культурних зв'язків між державами і народами світу, а також первісна природа. Саме туристична сфера є найбільш перспективною для розвитку економіки Карпатського регіону та Львівської області зокрема. Але для ефективного розвитку туристичної інфраструктури і водночас для збереження безцінної карпатської природи потрібні різнопланові дослідження.

Постановка проблеми. Для Львівської області стратегічним орієнтиром є туристично-рекреаційна сфера, адже вона є потужним джерелом розвитку економіки області. Львівщина традиційно була регіоном, де перспективи туристично-рекреаційної індустрії були і залишаються одними з найкращих в Україні. Розвиток рекреаційного комплексу є ефективним засобом структурного перетворення господарства в сторону його соціальної орієнтації. Туристична сфера області ще не достатньо вивчена, тому потребує детального дослідження основних її структурних елементів. З кожним роком потік туристів на Львівщину зростає, тому якість послуг, які надаються теж повинна змінюватись у кращу сторону. Високорозвинутий ринок рекреаційних послуг є вагомим фактором прискорення інтеграції України у європейський економічний простір [3].

Дослідження із проблематики. Туристичні ресурси України загалом та Львівської області зокрема досліджувало багато науковців, зокрема О.В. Стецюк, Р.М. Лозинський, Ю.В. Зінько [2] та інші. Значним внеском у розвиток краєзнавства Львівщини є праця В.Л. Петранівського і М.Й. Рутинського “Туристичне краєзнавство” [6]. Автори обґрунтували концепційно-теоретичні засади туристичного краєзнавства України. Послідовно розкрили об’єкт, предмет, сутність наукової дисципліни, теоретичні основи та методологічний арсенал краєзнавчих досліджень. Крізь призму краєзнавчого аналізу охарактеризовано національний рекреаційно-туристичний потенціал. Також дуже повно охарактеризовані туристичні ресурси України у праці М.Й. Рутинського “Географія туризму в Україні” [7]. Проблемами дослідження туризму та методикою дослідження туристично-рекреаційних ресурсів займаються також науковці Донецького інституту туристичного бізнесу, зокрема В.Ф. Данильчук [5], Г.М. Алейнікова [5], А.Я. Бовсуновська [5], С.М. Голубніча [5]. У праці “Методологія оцінки рекреаційних територій” [5] вище зазначені автори запропонували методологію, яка дозволяє оцінити окремі природні об’єкти і території, виявити характеристики, які потребують вдосконалення, знайти оптимальне співвідношення характеристик території, які вказують на можливість її використання для відпочинку і відновлення сил. Дослідження гірськолижного туризму, як одного із найбільш